

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens omnia Gavanti Commentaria in Rubricas Breviarii - Cum
Indicibus Decretorum, Rerum atque Verborum notabilium

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Salutatione Angelica. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39775

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. II. De Salutatione Angelica.

I. Gavant. pag. 48. col. 2. n. 1. -- *Ut ait Baronius Anno 431. &c.*) Censet Gavantus, inherens Baronio, hæc verba: *Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, Amen*, addita fuisse Salutationi Angelicæ in Concilio Ephesino, quando Beatissima Virgo verè Mater Dei, verè *Θεοτόκος* proclamata fuit, communi Patrum consensu; & proscriptus, condemnatusque Nestorius, Auctor contrarii erroris, sed quamvis certum sit, quòd in prædicta Sacrosancta Ephesina Synodo B. V. M. verè Dei Mater declarata fuerit, non inde sequitur, quòd prædicta verba in eadem Synodo statim Salutationi Angelicæ fuerint adjecta, & hinc est, quòd Grancolas *supra cit. cap. 25.* asserat, quòd nulla satis valida auctoritas produci potest, quæ faveat piæ opinioni Eminentissimi Baronii, quinimo additamentum *Sancta Maria &c.* in nulla precum formula ante Annum 1508. reperitur, tunc verò tantùm usurpari ceptum *Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, Amen.* Franciscani addiderunt postea, & in *hora mortis nostræ*, atque ita in Breviario Anni 1525. legitur, eaque de causa Cardinalis S. Crucis, aliàs Quignonius, qui Franciscanus fuerat, Breviario suo inseruit Anno 1536. & Pius V. cum hoc Franciscanorum additamento retineri voluit in Breviario Romano ejus auctoritate recognito.

Cæterùm resumendo priorem sermonem de antiquitate prædicti additamenti, verissimum est, quòd in libro de Baptismate, seu de Baptismi Ritibus, qui nomen Severi Patriarchæ Alexandrini præfert, Oratio *Ave Maria &c.* his verbis concepta legitur: *Pax tibi Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus, qui est in utero solus Christus. Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis, inquam, pecca-*

toribus, Amen. Sed talis liber falsò prædicto Auctori tribuitur, cum nullus sit inter Alexandrinos Patriarchas, qui Severus appellatus fuerit; & hinc est, quòd in quibusdam Codicibus manu exaratis præfatus liber Severo Antiocheno adscribatur. Veteres tamen, qui Severi Antiocheni operum meminere, libri de Baptismate nullam omnino mentionem fecerunt.

Addere etiam lubet, quòd nullus eorum Scriptorum, qui hortati sunt Fideles ad persolvendas quasdam piæ preces de Salutatione Angelica, nullum verbum protulerunt; & Concilia usque ad sæculum XI. necnon Patres, Symboli tantùm, & Orationis Dominicæ meminerunt, quæ à Populis disci, & quotidie recitari hortabantur; hujusmodi sunt Concilium Forojulienfè Anno 795. Moguntinum Anno 813. & Caroli Magni Capitularia *lib. 6. cap. 71.* & plures aliæ Synodi, in quibus nulla sit mentio hujus precis *Ave Maria &c.* ut testatur Grancolas *loc. supra cit.* Occurrit tamen *Ave Maria* in minori Officio B. V. ad Invitatorium, & in S. Gregorii Sacramentario habetur ad Offeratorium Missæ quartæ Dominicæ Adventus; sed verba ab Angelo prolata tantùm ibi leguntur, & est potius Antiphona, quàm Oratio. Inter preces igitur Populo præscriptas hæc Oratio *Ave Maria &c.* primùm invenitur apud Odonem de Soliaco, Episcopum Parisiensem, in suis Statutis A. 1195. *exhortentur Populum semper Presbyteri ad discendam Orationem Dominicam, Credo in Deum, & Salutationem Angelicam B. M. V.* Post ea verò tempora sæpius in Conciliis hujus Orationis recitatio inculcatur, ita in Oxoniensi Anni 1287. in Bituricensi Anni 1584. in Statutis Lingonensibus Anni 1404 & in aliis pluribus Conciliis, & tractu temporis adeò invaluit usus Salutationis Angelicæ, ut eam

recitantibus etiam Indulgentiæ concessæ fuerint. Cujus concessionis primus Auctor fuisse videtur Johannes XXII. de quo hæc lego in Concilio Parisiensi A. 1347. cap. 13. Auctoritate dicti Concilii præcipimus, quod observetur inviolabiliter ordinatio facta per sanctæ memoriæ Johannem Papam XXII. de dicendo ter *Ave Maria* tempore, seu hora ignitegii (nomine *ignitegii* venit tempus Vespertinum, quo rustici ignem tegere solent) in qua ordinatione conceditur certa Indulgentia dicentibus ter *Ave Maria* prædictis tempore, & hora - Concilium hoc Senonense vocant Dufresne in Glossario verbo *Ignitegii*, & Illustrissimus Hieronymus Crispi in sua erudita expositione Officii B. V. forsitan quia huic Concilio præfuit Guillelmus, Archiepiscopus Senonensis, Parisiis tamen habitum fuit, ut constat ex Synodali Constitutione ejusdem Guillelmi actis hujus Concilii præfixa. Ex hoc Concilio patet, nondum tunc temporis recitatum fuisse Salutationem Angelicam cum illis verbis: *Angelus Domini*.

Rosaria quoque exinde, & Corollæ in B. V. honorem fuerunt approbatæ, & denique ter pariter per diem *Angelus Domini* institutum fuit, diluculo, meridie, & sero, cum trina semper recitatione antedictæ Salutationis Angelicæ, & nonnullæ concessæ fuerunt Indulgentiæ adimplentibus prædicta Religionis Officia erga B. V. præsertim verò recentissime à s. m. Benedicto XIII. qui omnibus utriusque sexus Christianidelibus Rosarium, vel saltem tertiam partem ejusdem devotè recitantibus, pro qualibet Oratione Dominica, & pro qualibet Salutatione Angelica Indulgentiam centum dierum concessit: recitantibus verò quotidie per integrum Annum idem Rosarium, vel pariter saltem ejus tertiam partem, si confessi, ac Sacra Communionem refecti fuerint, & pro Christiano-

rum concordia, Hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione oraverint, semel in Anno, die ab unoquoque eligenda, insuper concessit Indulgentiam Plenariam, etiam cum facultate applicandi Defunctis: declaravit tamen præfatus Summus Pontifex, quod, ad effectum lucrandi prædictas Indulgentias, requiritur, ut Rosarium sit de more benedictum à Fratibus Ordinis Prædicatorum. Et idem Pontifex concessit recitantibus, semel in die *Angelus Domini* cum Salutatione Angelica, flexis genibus, centum dierum Indulgentiam, & semel in mense, Communionem refectis Indulgentiam Plenariam; & ut talis Indulgentia obtineatur, advertendum est, quod etiam tempore Paschali ad Angelicæ Salutationis signum est genuflectendum, ut S. C. declaravit. De hac autem genuflexione præstanda etiam tempore Paschali, dum recitatur *Angelus Domini &c.* eruditè, & doctissime disserit noster P. Franciscus Magius in suo libro de Divino Officio, & Choro *disquisit.* 41. pag. 322. & fufius in alio suo opere de Sacris Cæremoniis *disquisit.* 4. & 6. in quarum prima tenet tempore Paschali audito jam signo Salutationis Angelicæ non recitandum esse Hymnum *Regina Cæli*, sed solitam precem *Angelus Domini &c.* cum *Ave Maria*.

Advertere etiam est, quod si Regularis, dum pulsatur signum Salutationis Angelicæ, sunt impediti ob aliquod exercitium sui Instituti, & non possint genuflexi recitare hanc precem, ex Indulto ejusdem Pontificis, factis est, si statim postquam impedimentum cessavit, id præstent, ut possint subsequi prædictas Indulgentias.

De hac Salutatione Angelica videri possunt ea, quæ tradit doctissimus Canisius *lib.* 3. & 5. de *Virgine Deipara*, & Card. Bona de *Divina Psalmodia* cap. 16. §. 2. necnon Grancolas *loc. supracit.*

De Symbolo Apostolorum, & Symbolo S. Athanasii. XXXIII.

RUBRICA.

- 1 **S**ymbolum Apostolorum semper dicitur ante Matutinum, & Primam, & finito Completorio post Orationem Angelicam, totum secretò: etiamsi ad Primam, & Completorium iterum dicendum sit cum Precibus. Quando verò dicitur cum Precibus ad Primam, & Completorium, clara voce profertur, Credo in Deum, & in fine, Carnis resurrectionem, reliquum dicitur secretò: alias totum secretò dicitur, ut supra.
- 2 Symbolum S. Athanasii dicitur ad Primam post Psalmum, Retribue, in omnibus Dominicis per annum, quando Officium sit de Dominica, exceptis Dominicis infra Octavas Nativitatis Domini, Epiphania, Ascensionis, & Corporis Christi, ac Dominica Resurrectionis, & Pentecostes, in quibus dicuntur tantum tres Psalmi consueti, ut in Festis. In Dominicis infra alias Octavas, & in Dominica Trinitatis dicitur, aliàs numquam, neque si aliquod Festum duplex celebretur in Dominica. Et in fine illius dicitur, Gloria Patri.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Symbolo Apostolorum.

I. Gavant. pag. 49. col. 1. n. 1. - - *Dicitur Apostolorum, quia singuli Apostol. &c.*) Symbolum, de quo agit superior Rubrica, Apostolorum nuncupatur, quia ab Apostolis compositum fuit, unde à suis Auctoribus nomen usurpavit. Sancti enim Apostoli, ait Clemens Rom. in *Epist. Jacob.* inter se Symbolum Fidei condiderunt. De hoc pariter Tertullianus in *lib. de Velan. Virg. cap. 1. & de praescript. cap. 21. & 37.* ait: *Fidei regula una omnino est, sola, immobilis, & irreformabilis: & hanc Ecclesia ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo suscepit. Quæ autem sententiæ à singulis Apostolis compositæ sint, tradit hic Gavantus, sed legere etiam potest curiosus lector ea, quæ tradit Baronius *Anno 41. num. 15. & seqq.* cur verò regula Fidei Symboli nomen præferat, docet Card. Bona *supra cit. cap. 16. num. 1. & 2.* De Symbolo Nicano, sive Constantinopolitano, quod in Missa cantatur, non est hic tractandi locus, de eo enim*

nos egimus in superiori Tomo; quapropter legenda sunt ea, quæ ibi tradidimus; de Symbolo verò S. Athanasii, de quo mentionem facit Rubrica superior, non agimus hoc loco, sed agemus cum Gavanto *cap. 20. hujus Sectionis 5.*

II. Gavant. eod. n. 1. - - *Aded, ut Romanum Symbolum fuerit à Vigilio Papa appellatum &c.*) Prædictis duobus antiquius est profectò Symbolum Apostolorum, quod ob causam à Gavanto assignatam fuit Romanum appellatum, sed non à Vigilio Papa, ut asserit idem Gavantus, neque enim libri contra Eutychem possunt dicto Pontifici adscribi; eum ex libro 4. manifestè appareat, Auctorem ipsorum Zenonis Imperatoris temporibus floruisse; & quamvis, dum hæc Gavantus scribebat, ignotus esset horum librorum parens, nemo tamen, quòd sciam, Vigilio Romano Pontifici vendicavit, sed alii Vigilio Episcopo Tridentino, alii incerto Auctori tribuebant, nunc verò certum jam est penes